

*‘Bij spirituele
weerbaarheid
gaat het om
de vraag
waarom je
politiewerk doet’*

‘Je moet als agent je motieven helder hebben’

Erik Hein is IBT-docent in Utrecht. Hij meent dat er een geweldig hiaat zit in de opleiding en training van (aspirant)agenten: spirituele weerbaarheidstraining. ‘We moeten sterker de focus leggen op wat ons bindt als politie en nagaan wat de persoonlijke beweegredenen van collega’s zijn.’

Hoe beoordeelt u de huidige politieopleiding en -training?

“Ik vind die vooral onrustig. Benamingen en eisen veranderen voortdurend. Maar laten we vooral focussen op de goede ontwikkelingen. Werkstudenten zitten scherp in de technieken en procedures en staan erg open om te leren. Maar daarna is het vooral bijhouden. We hebben maar vier keer per jaar een IBT-trainingsdag. Dat is veel te weinig. Er zijn voldoende rapporten die stellen dat we agenten weerbaarder moeten maken en realistischer moeten trainen, maar in de praktijk wordt daar te weinig vervolg aan gegeven. Dat is de frustratie van vele IBT-docenten. We hebben te weinig tijd en soms te weinig middelen.”

Maar de opleiding is toch wel verbeterd de laatste jaren?

“Ja, vooral wat betreft de inhoud van de trainingen zijn we erg gegroeid. We halen er – gezien eerder genoemde beperkingen – het maximale uit. Binnen de politie loopt nu een programma gericht op professionele weerbaarheid. Daarin zitten een fysieke en een psychologische component. De psychologische component begint nu pas door te komen. Psychologische weerbaarheid bestaat uit drie elementen namelijk mentale, morele en spirituele weerbaarheid. Mentale weerbaarheid behelst het presteren onder druk. Inmiddels is onderzocht dat je anders presteert als het echt spannend wordt. De aandacht hiervoor is een geweldige verbetering, al zijn we er nog niet. Alleen zeggen dat mensen een betere *mindset* moeten hebben, niet bang moeten zijn en moeten doorzetten, is onvoldoende. Agenten moeten

leren h^oe ze dat moeten doen. Daar zijn methoden voor. Bijvoorbeeld door doelen te stellen en te visualiseren. Daarin moet nog meer worden geïnvesteerd. Morele weerbaarheid gaat onder meer over integriteit. Ook daarvoor is veel aandacht. Maar deze goede ontwikkelingen ten spijt, ontbreekt er nog iets wezenlijks. Ik noem dat spirituele weerbaarheidstraining.”

Wat verstaat u daaronder?

“Dat gaat over zingeving, overtuiging en beweegredenen. Mentale weerbaarheid is puur gericht op presteren onder acute druk. Spirituele weerbaarheid komt daar nog vóór. Daarbij komt de vraag aan de orde waarom je politiewerk doet. Als politieagent trek je je vest en je uniform aan, maar wat ben je aan het doen? Wat is je motivatie, je persoonlijke missie? En ben je je bewust van de mogelijke consequenties van het werk? Dit is geen vak waarbij je zegt: ‘Ik weet even niet wat ik moet doen, dus ik ga het een paar jaartjes proberen.’ Je moet er vol voor gaan of helemaal niet. Iemand die een koppel krijgt, geweldsbevoegdheid heeft en naar klussen wordt gestuurd waarbij het er behoorlijk heftig aan toe kan gaan, moet weten wat hij aan het doen is en wat hem drijft.”

Als iemand het werk niet aan kan of een verkeerde instelling heeft, dan wordt dat toch gesignaleerd?

“Doorgaans is dat zo, maar ik denk dat we nu het paard achter de wagen spannen. Als een agent iemand, in het slechtste geval, doodschiet en in een persoonlijke crisis raakt, dan zijn er de

>>

■ Interview

>> bedrijfsopvangteams. Dan gaan we verwerken door erover te praten. Maar ik denk dat je al aan de voorkant moet werken met mensen. Hen confronteren met de consequenties van het vak. Nieuwe collega's er beter op voorbereiden dat ze dag in dag uit worden geconfronteerd met de zelfkant van de maatschappij. En hen laten nadenken hoe ze daarmee omgaan, wat ze ervan vinden en wat dat met hen zal doen als persoon en als agent."

Wéét iemand niet pas hoe hij reageert als hij daadwerkelijk in zo'n situatie komt?

"Dat klopt en daarom vind ik mentoring erg belangrijk. Mensen die aan het begin van hun carrière staan, zouden begeleiding moeten krijgen van ervaren collega's die wel het klappen van de zweep kennen en daar iets zinnigs over kunnen zeggen. Praten over ervaringen, verwachtingen en reflectie geven. Heel informeel. Ervaren collega's zouden zich er ook van bewust moeten zijn dat zij een rolmodel zijn voor jonge collega's. Maar je kunt het ook groter aanpakken. Bijvoorbeeld door workshops van collega's die tijdens dienst hebben geschooten. Welke consequenties heeft dat gehad en wat betekent het voor hun persoonlijk leven? En wat kunnen collega's daarvan leren? Het kan immers iedereen gebeuren. In Driebergen is een agent verlamd geraakt na een steekpartij, in Baflo is een collega doodgeschoten. Wat heeft dat gedaan met het slachtoffer of naaste collega's? De AMOK-procedure is hetzelfde verhaal. Je kunt droog de procedure afdraaien van: zo gaan we naar binnen. Maar ik zou zeggen: grijp het vooral aan om je af te vragen of je dat ook daadwerkelijk zal doen als je in zo'n situatie komt. Er zijn mensen die dan denken: 'Het is maar mijn werk en thuis wachten de kinderen.' Maar dan is het te laat. Ik vind dat je als organisatie op voorhand momenten moet bieden om daarover na te denken. Dat kan niet iedere dag, maar een organisatie moet zich ervan bewust zijn wat de kern van het politietoetreden is."

Wanneer is iemand spiritueel weerbaar?

"Als die persoon een sterk en solide zingevingssysteem heeft. Met zingeving bedoel ik het besef waarom je dit werk doet, de motieven daar achter. Je moet dus heel helder hebben wat voor jou de reden is dat je agent wilt zijn en hoe je dat invult. Er wordt wel aandacht aan dit soort vragen besteed, maar vaak achteraf. Ik vind dat we als organisatie in het algemeen al eerder daarover met mensen moeten spreken en daar onderricht in moeten geven. We hebben hier ook teamdagen waarbij het bijvoorbeeld over diversiteit gaat. Ik vind het net zo belangrijk dat we ingaan op de vraag wat ons nu precies motiveert. Wat is onze gezamenlijke missie? Het is wellicht wat overdreven, maar speciale eenheden als de *Navy Seals* hebben een soort code waarin precies staat wat het betekent om bij die eenheid te horen en zo hebben meer specialistische teams dat. De leden worden echt gevormd. Bij arrestatieteams was dat vroeger ook zo. Je maakte deel uit van een exclusieve cultuur, groeps sfeer en -symboliek. Je weet wat je kan en waarvoor je staat."

Maar de politiementaliteit is ook: niet praten maar doen. Past dit daar wel in?

"Dit gaat inderdaad wat ver voor een wijkagent. We hoeven niet met zijn allen code Blauw te zingen. Maar ik vind het zeker belangrijk dat je aan het begin van de opleiding een teamsfeer creëert. Dat duidelijk is dat je bij de politie bent en welke missie je moet volbrengen. En aangeven wat je kunt tegenkomen in het vak. Het zijn natuurlijk jonge mensen, die moeten daarin opgevoed worden. Ik ben er niet bang voor dat collega's zullen denken: 'Wat een zwaar gedoe allemaal, laat mij lekker mijn gang gaan.' Er zijn duizenden collega's die dingen met een grote impact hebben meegemaakt. Zij denken wel degelijk na over wat ze doen en waarom. Op zo'n moment word je ermee geconfronteerd."

Nu wordt aspirant-agenten tijdens hun opleiding toch ook verteld wat ze kunnen verwachten?

"Ik denk dat het allemaal nog steviger moet worden ingezet. Door te investeren in mensen en hun motieven te bespreken. Daarmee kun je latere ellende voor zijn. We zijn nu gefocust op het acute stressmanagement. De aandacht voor spirituele weerbaarheid geldt overigens ook voor ervaren collega's. Bij hen signaleren we pas iets als het lijntje knapt. Ik denk dat we daar structureel aandacht aan moeten besteden, ook binnen de IBT. Steeds nagaan waarom we dit werk doen en vragen of men het nog steeds leuk vindt. Bespreekbaar maken wat het met iemand doet als hij voor de zoveelste keer wordt uitgescholden. We hebben hier ooit voor een project wat jongeren over de vloer gehad tegen wie collega's aanlopen in de wijken. Dan zie je dat de helft van de collega's daar staat met witte knokkels van de spanning. Want jegens die groep hebben ze zoveel spanning opgebouwd. Dan vraag ik me af hoe het nou komt dat de een er zo gespannen in staat, terwijl de ander er kennelijk wel mee kan omgaan. En dat kom je steeds tegen."

Iedereen reageert anders. Hoe kun je mensen concreet spiritueel weerbaar maken?

"Door ze te laten reflecteren op hun motieven. Ze te laten nadenken over hun persoonlijke doel en hoe zich dit verhoudt tot hun politiewerk. Je kunt daarbij gebruik maken van inspirerende voorbeelden. Dus juist die brigadier die na dertig jaar nog steeds gemotiveerd op een hanggroep afgaat en daar niet gefrustreerd van raakt. Die weet wat zijn doel is en er op een gezonde manier mee omgaat. Daarvan kunnen anderen leren. Het gaat om coaching."

Maar collega's kunnen elkaar net zo goed demotiveren.

"Daarin schuilt het grootste gevaar. Het is ook wel politiek eigen. Als je omgeven bent door negatieve invloeden, dan wordt een heel bureau in die spiraal meegezogen. Leidinggevendenden hebben daarin een belangrijke rol. Zij moeten signaleren, motiveren en voor een positieve werksfeer zorgen. Als politiemans weet je zeker dat die negatieve invloeden vanuit de maatschappij op je afkomen. Dat is inherent aan het werk."

“Noem mij nu eens een beroepsgroep die aan het begin van de dienst een steekwerend vest aandoet en een koppel met een dodelijk wapen en een busje peperspray omhangt.”

Daartegen kun je je wapenen. Dat is zingeving en dus spirituele weerbaarheid. Als agent moet je constant je motieven helder hebben. Zo blijf je geestelijk en lichamelijk gezond.”

Het negatieve beeld dat veel burgers van de politie hebben, maakt het ook niet makkelijker.

“Alles wat je als politie doet, ligt onder een vergrootglas. Dat is funest, zeker als je het over zingeving hebt. Je hebt immers al een moeilijke job als politieagent en je doet je werk zo goed mogelijk. Maar daarna word je nog eens beoordeeld. In het beste geval alleen door je chef, in het slechtste geval door de Rijksrecherche of de media. Ook omstanders kunnen er iets van vinden. En jij staat daar in dat glazen huis. Dan is de vraag: hoe blijf je als persoon overeind? En hoe vind je de motivatie en de missie in jezelf om er morgen weer te staan met een helder doel? Daarom moet je heel goed vanaf het begin in mensen en hun motivatie investeren. Politieagent is een speciaal beroep. Agenten gaan aldoor naar situaties waarbij geweld, ellende of lijden is. Waar anderen weglopen, gaat een agent er op af. Noem mij nu eens een andere beroepsgroep die bij begin van de dienst een steekwerend vest aandoet en een koppel met een dodelijk wapen en een busje peperspray omhangt. Dat is toch een waanzinnig raar beroep? Vervolgens moet je duidelijk maken wat dan de missie is van de politie. De hamvraag is: kun je je daarin vinden? Dat varieert van allerlei ernstige dingen meemaken tot de trekker overhalen als dat nodig is. Want dat wordt ook verwacht van agenten. Om hierbij gezond te blijven, plezier en zingeving uit je werk te blijven halen en op lange termijn professioneel te kunnen functioneren, is een vaste spirituele kern essentieel.”

Heeft u uw ideeën wel eens voorgelegd aan collega's?

“Ik spreek namens mijzelf, maar mijn opvattingen zijn breed gedeeld binnen IBT Nederland. Iedereen vindt dat meer aandacht besteed moet worden aan al die dingen die ik net heb genoemd: presteren onder druk, motiveren van mensen, collega's bewust maken van de eisen die het beroep stelt. Als docenten worden wij geregeld geconfronteerd met mensen van wie we ons afvragen of ze wel gelukkig zijn in hun werk. Of ze wel bestand zijn tegen agressie en geweld en de juiste instelling hebben. Lichamelijke fitheid heeft ook met zingeving te maken. Het zegt iets over de waarde die de collega aan zijn werk schenkt. Wij als IBT-docenten zijn voorturend bezig met motiveren van mensen. Als organisatie moeten we meer de focus leggen op wat ons bindt als politie en investeren in de persoonlijke overtuiging is van collega's. Hoe ervaren ze het werk, wat vinden ze belangrijk? Dat zijn essentiële vragen.”

Wat moet er nu concreet gebeuren?

“Mijn ideaalbeeld is dat er van bovenaf aandacht komt voor spirituele weerbaarheid en er op dit gebied aandacht is voor de mensen op de werkvloer. De les is: investeer aan de voorkant in de spirituele weerbaarheid van mensen en coach ze daarbij opdat ze professioneel, vitaal en gezond hun belangrijke werk kunnen blijven doen.” ■

[Wilt u reageren op dit artikel?](#)

[Mail naar erik.van.der.veen@politieacademie.nl](mailto:erik.van.der.veen@politieacademie.nl)